

Česká republika

Česká školní inspekce

Ústecký inspektorát - oblastní pracoviště

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Dětský domov, Hora Sv. Kateřiny, Dolní 310

Adresa: Dolní 310, 435 46 Hora Sv. Kateřiny

Identifikátor dětského domova: 600 029 336

Termín konání školní inspekce: 20. – 22. květen 2003

Čj.:	093 237/03-5060
Signatura:	of4pw516

CHARAKTERISTIKA ŠKOLSKÉHO ZAŘÍZENÍ

Dětský domov, Hora Sv. Kateřiny, Dolní 310 (dále jen dětský domov) je školské zařízení pro výkon ústavní výchovy. Účelem zřízení dětského domova je poskytování výchovné, hmotné a sociální péče mládeži, která ze závažných důvodů nemůže být vychovávána ve vlastní rodině, nemůže být osvojena nebo umístěna v jiné formě náhradní rodinné péče.

Dětský domov byl zřízen Ústeckým krajem, Velká Hradební 48, Ústí nad Labem jako příspěvková organizace.

Podle *Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení* organizace sdružuje dětský domov s kapacitou 40 dětí a školní jídelnu s kapacitou 70 jídel. Do dětského domova se děti umísťují prostřednictvím Dětského diagnostického ústavu v Liberci.

V době inspekce bylo v dětském domově umístěno 33 dětí ve věku od 6 do 17 let, které byly rozděleny do tří heterogenních rodinných skupin. Při rozdělování dětí do rodinných skupin jsou respektovány sourozenecké vazby.

Děti předškolního a školního věku navštěvují školy v obci. Starší děti se připravují na budoucí povolání na středních školách v Ústeckém kraji. Sedm dětí je během školního týdne ubytováno na internátech škol, které navštěvují.

Rodinná skupina	Počet dětí	MŠ	ZŠ	ZvŠ	Žáci SOU	Žáci SOŠ	Dívky	Sourozenci
1.	11	2	6	0	2	1	8	2
2.	10	0	7	1	2	0	3	2
3.	12	0	8	0	4	0	2	4
Celkem	33	2	21	1	8	1	13	

Kapacita zařízení	40
Evidenční stav	33
Počet rodinných skupin	3
Počet dětí fyzicky přítomných na zařízení	23
Počet dětí na internátech škol, které navštěvují	7
Počet dětí v dočasné péči zdravotního zařízení	1
Počet dětí v péči budoucích pěstounů	2
Počet dětí na útěku	0
Počet dětí připravujících se na budoucí povolání po ukončení ústavní výchovy	0
Počet dětí s nařízenou ústavní výchovou	25
Počet dětí umístěných na předběžné opatření	8

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ A KONTROLNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční a kontrolní činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- personálních podmínek činnosti dětského domova
- materiálně-technických podmínek činnosti dětského domova
- průběhu a výsledků výchovných a dalších činností dětského domova

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Výchovné činnosti a provoz dětského domova zajišťují vychovatelé, pomocní vychovatelé, administrativní a provozní zaměstnanci. Ke dni inspekce pracovalo v dětském domově 8 vychovatelů včetně ředitelky školy (3 rodinné skupiny), 4 pomocní vychovatelé, na plný úvazek sociální pracovníce, zdravotnice, ekonom a vedoucí školní jídelny. Úklid zajišťují 2 uklízečky, ve školní jídelně jsou zaměstnány 3 kuchařky. Na zkrácený úvazek jsou přijati údržbáři a švadlena. Celkový počet zaměstnanců na zařízení ke dni inspekce činil 23 osob. Vzhledem k organizaci provozu při rozdělení dětí do tří rodinných skupin se jeví personální obsazení vychovatelů jako nadhodnocené. Úvazky pedagogů jsou rozděleny pro potřeby provozu do odpoledních činností, pravidelností není služba vychovatelů do 21. hodiny (13.00 – 19.00). Rozmezí plnění je dáno v *Organizačním řádu* zařízení v kapitole *Harmonogramy služeb jednotlivých pracovních úseků*. Naplňování úvazku přímé výchovné práce ředitelky zařízení je pojato jako pravidelná výchovná sezení či rozhovory s dětmi (učni a děti školního věku – středa, pátek) a dále pak denně od 11.00 do 12.00. Náplň činnosti není plánována ani zaznamenávána do *Knihy hlášení*. Formální je denní vyčlenění 1 hodiny pro výchovnou práci od 11.00 – 12.00, kdy na zařízení nejsou děti.

Složení pedagogického sboru není z hlediska potřebné odborné a pedagogické kvalifikace příznivé, 3 z vychovatelů nesplňují potřebné vzdělání pro tento typ zařízení. Kvalifikovanost sboru činí 62,5%. Vedení zařízení sleduje oblast sebevzdělávání pedagogických pracovníků, pedagogové využívají vzdělávacích nabídek pedagogických center v rámci regionu nebo jsou lektoři zváni přímo na zařízení, jedna nekvalifikovaná vychovatelka studuje prvním rokem vysokou školu s pedagogickým zaměřením. Nevýhodou je, že školské zařízení systémově neusiluje o získání speciálního pedagoga (etoped, psychoped), což by výrazně ovlivnilo odbornou i pedagogickou práci zařízení.

Personální zajištění ostatních funkcí v dětském domově je z hlediska organizace práce dobré, písemně jsou stanoveny pracovní povinnosti, míra podřízenosti i zastupování. Vedení dětského domova deleguje v převážné většině všechny kompetence včetně provádění kontroly na vedoucí jednotlivých pracovních úseků, ředitelka sama přímo řídí a kontroluje vychovatelky. Pravidelně jsou svolávány pedagogické rady, každý týden se konají malé porady a porady vedení, kde se řeší aktuální situace na zařízení včetně kázeňských prohrěšků dětí, školní prospěch, příprava akcí, výše kapesného apod. Plánování v této oblasti není ujasněno, fungují pouze krátkodobé cíle, chybí zpětná vazba. Vyhodnocování a přijímání závěrů funguje převážně represivním způsobem směrem k dětem.

Systém vedení zaměstnanců při naplňování výchovně-vzdělávacích cílů je stanoven v oblasti činností pro zajištění provozu zařízení i činnosti pedagogů. Vedoucími jednotlivých úseků je prováděna kontrola plnění zadaných úkolů, výsledky jsou projednávány na poradách vedení.

Namátkovou kontrolou při prohlídce pokojů dětí i společných prostor se ukázalo, že v této oblasti chybí větší důslednost ze strany pověřených osob (např. práce pomocných vychovatelek, uklízeček).

Vnitřní řád zařízení nahrazuje *Domovní řád*, který obsahuje časové rozvržení režimu dne v dětském domově, pokyny k plnění a organizaci volnočasových aktivit, přípravu do školy, podmínky pro otužování, odpočinek a zdravotní opatření, dále pak režim stravování, způsob zajištění výměny a skladování prádla, pravidla pro kontakt se zákonnými zástupci dětí a návštěvami, pravidla pro přidělování kapesného, věcných a finančních odměn pro děti, osobní dary, řád odměn a trestů. Soulad tohoto dokumentu se zákonem č. 109/2002 Sb. o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivní výchovné péči ve školských zařízeních a jeho hodnocení bude součástí kapitoly inspekční zprávy *Hodnocení průběhu a výsledků výchovných a dalších činností v dětském domově*.

Informační systém uvnitř zařízení je dán, informace jsou předávány prostřednictvím porad, předávání informací je doloženo zápisy, které pracovníci podepisují. Důležité informace o průběhu provozu v jednotlivých rodinných skupinách jsou zaznamenány do *Knihy hlášení a Zdravotní knihy*. Základní teze spolupráce se vzdělávacími institucemi (mateřská škola, základní škola, učiliště) jsou zahrnuty do systému činnosti zařízení, praxe je však jiná. Plán spolupráce se základní školou je založen na stereotypních zažitých situacích, předložený plán nebyl oboustranně projednán. Formální spolupráce se projevuje hlavně v důsledcích, často jsou řešeny prospěchové a kázeňské prohřešky dětí. Výhody, že obě školy jsou v obci, kde je umístěn i dětský domov, není příliš využíváno, chybí koordinace práce obou zařízení (dopisování o dětech prostřednictvím žákovských knížek, absence pořádání společných akcí pro děti apod.). Dětská spoluspráva není v domově zavedena, práva dětí nejsou zakotvena v řádu zařízení, děti mají možnost připomínkovat a doplňovat týdenní výchovné plány, vznášet připomínky k provozu zařízení na společných sezeních s ředitelkou domova.

Spolupráce s odbornými pracovišti funguje předáváním písemných informací o dětech i formou telefonických konzultací (pedagogicko-psychologická poradna, pediatr, zdravotnická zařízení, sociální pracovníce). Písemná dokumentace je založena v osobních spisech dětí a je zabezpečena proti zneužití. Určitá nespokojenost je signalizována ve spolupráci s diagnostickým ústavem, odkud děti do zařízení přicházejí (viz hodnocení ve výroční zprávě), hodnocení je však pouze jednostrannou záležitostí zařízení. Dětský domov se prezentuje svými příspěvky v tisku, účastní se výtvarných, hudebních i sportovních soutěží v rámci dětských domovů, kde se umísťuje na předních místech (Nejmilejší koncert, branný závod, turnaj ve stolním tenise). V soutěži „Nejhezčí vánoční výrobek“, kterou pořádala Nadace Terezy Maxové, obdržely děti rovněž první místo spolu s hodnotnou věcnou cenou.

Personální podmínky dětského domova jsou v celkovém posouzení hodnoceny jako pouze vyhovující.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK ČINNOSTI

Dětský domov je umístěn v budově vilového typu, ta se nachází v okrajové části obce, obklopena rozlehlou, dobře vybavenou i upravenou školní zahradou (nové hřiště pro míčové hry, prolézačky, pískoviště, houpačky, skluzavka, skleníky, záhony, opravárenská dílna aj.). Součástí domova je školní jídelna, která zajišťuje celodenní stravování pro děti a zaměstnance zařízení. V každém poschodí je umístěna jedna rodinná skupina tj. pokoje dětí, společenská místnost, sociální zázemí pro děti a sklad ošacení. Kuchyňka, prádelna a mandl jsou pouze

v poschodí u druhé skupiny, společná je zde i knihovna. V suterénu jsou šatny dětí, sklady a školní jídelna, v přízemí pak kanceláře, sborovna a sportovní místnost (stolní tenis, rotoped).

Pokoje dětí jsou vybaveny základním nábytkem, ne všechny děti mají k dispozici samostatné lůžko (20 lůžek pro 30 dětí!). Vedení domova toto řeší rozkládacími lůžky, jejich umístění v méně prostorných pokojích je velice problematické a omezuje děti v pohybu i pohodlí. Nábytek je starší, někde velmi opotřebovaný. Často chybí pracovní stoly včetně židlí vzhledem k počtu ubytovaných dětí, chybí osvětlení pracovního místa i lokální osvětlení u lůžka, noční stolky. Velmi dobré je vybavení společenské místnosti u každé rodinné skupiny, kde jsou k dispozici televizor, video, hifi věž, sedací nábytek, na pokojích mají děti starší počítače. K vybavení dětského domova patří jeden osobní automobil, který je využíván k zásobování zařízení a k zajištění další potřebné péče mimo dosah domova. Velmi dobré vybavení je zařízení v oblasti informační techniky na administrativním úseku. Každý pracovník má k dispozici PC, tiskárnu, společný je fax a kopírka.

Děti mají potřebné vybavení sezónního oblečení, oděvů pro sport včetně obuvi, nechybí osobní hygienické potřeby. Výměnné prádlo a ošacení je umístěno ve skladech u každé rodinné skupiny a jsou určena pravidla pro jeho obměny, na požádání i dříve. Vybavení pro sportovní činnosti je rozděleno do rodinných skupin, vybavení pro turistickou a rekreační činnost je soustředěno centrálně ve skladu. Děti mají k dispozici pro sportovní činnost cyklistická kola, kolečkové brusle, potřeby pro hokej, sjezdové lyžování, sáňkování. Vybavení pro míčové hry není dostatečné, většina míčů je nefunkčních.

Vedení dětského domova se snaží o inovaci prostředí, rekonstrukce a opravy jsou zahrnuty do plánu oprav (vybudování kuchyněk u každé rodinné skupiny, zprovoznění prostor služebního bytu pro potřeby domova apod.). Na úklidu ve svých pokojích se podílejí děti spolu s pomocnými vychovatelkami, úklid společných prostor zajišťují uklízečky. Prohlídkou zařízení bylo zjištěno špatné odvětrávání umývár, kde se drží ve zdivu velká vlhkost, v prostorově malých koupelnách jsou umístěna elektrická kamna s větším rizikem úrazu dětí.

Výzdoba společných prostor je postavena z části na využití dětských výtvarných prací a to jak individuálních, tak i kolektivních. Výzdoba vlastních pokojů je místy neosobní a někde není realizována vůbec.

Dlouhodobým cílem zařízení je zkvalitnit obývací prostory pro děti, zvýšit celkově estetiku prostředí. Ve využívání hospodářských zdrojů je dána přednost opravám a rekonstrukcím, využívání je sledováno a vyhodnocováno.

Materiálně technické podmínky pro činnost dětského domova jsou celkově hodnoceny jako průměrné.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VÝCHOVNÝCH A DALŠÍCH ČINNOSTÍ V DĚTSKÉM DOMOVĚ

Realizace funkcí, částečného a plného přímého zaopatření (péče a služeb) poskytovaných dětským domovem

Název zařízení je v souladu se zařazením do sítě škol.

V průběhu inspekce bylo posuzováno a hodnoceno poskytování plného přímého zaopatření. Bylo zjištěno, že dětem nejsou v plné míře hrazeny učební pomůcky a potřeby. S uvedenou skutečností souvisí zjištění, že dětem není vypláceno kapesné ve výši stanovené právním předpisem. Z dalšího namátkového šetření vyplynulo, že dětem je poskytováno stravování,

ubytování, úhrada nezbytných nákladů na vzdělávání, úhrada nákladů na zdravotní péči. Dětem jsou poskytovány osobní dary a věcná pomoc při odchodu ze zařízení. Z rozhodnutí ředitelky dětského domova jsou dětem hrazeny potřeby pro využití volného času, náklady na kulturní, uměleckou, sportovní a oddechovou činnost a dále náklady na soutěžní akce a rekreace.

Vedení dětského domova připravuje podmínky pro provoz dětského domova rodinného typu, z dostupných materiálů je zřejmé, že důraz je kladen na materiálně-technické vybavení. V současné době je vytvářen výchovně-vzdělávací program pro dětský domov s využíváním rodinných prvků.

Výchovně-vzdělávací program dětského domova není písemně deklarován. V *Domácím řádu* jsou uvedeny základní požadavky na správné chování „výsledného produktu výchovného úsilí vychovatele“ (tj. dítěte po ukončení přípravy na povolání před odchodem do života), např.:

- schopnost respektovat pokyny nadřízených
- respektovat názory a přání svých vrstevníků
- chápat globální problémy
- chápat a zvládat občanské povinnosti.

Prostředky k dosažení uvedených požadavků nejsou stanoveny.

Organizace činnosti vychází z ustanovení *Organizačního řádu* a *Domácího řádu*. Přestože dokumenty postrádají formální náležitosti, jsou s nimi pracovníci i děti obeznámeni. Pravidla pro provoz jsou stanovena, jejich dodržování je vedením dětského domova sledováno, což vyplývá ze zápisů porad vychovatelů. Struktura denního režimu odpovídá psychohygienickým zásadám, dětem je vytvářen časový prostor pro odpočinkové i rekreační aktivity. Osobní volno je dětem poskytováno především ve večerních hodinách, a to na úkor večerního programu jako součásti výchovných činností pedagogů.

Uplatňované metody a formy práce jsou standardního charakteru, odpovídají běžnému provozu dětského domova. Individuální zájmová činnost dětí není příliš bohatá vzhledem ke geografickému umístění školského zařízení. Z 1. rodinné skupiny navštěvuje jedna dívka přírodovědný kroužek, z 2. rodinné skupiny 4 děti (mladý požárník, volejbal, stolní tenis), z 3. rodinné skupiny 1 dítě (stolní tenis, přírodovědný kroužek a angličtinu). Celkem je tedy v některé z forem zájmového útvaru zapojeno pouze 6 dětí. Uvedený nedostatek je částečně nahrazen účastí dětí na sportovních či kulturních akcích pořádaných jinými subjekty. Aplikovaný systém výchovné práce je tak dostatečně otevřen vnějším vlivům a je vhodný pro nácvik sociálních vztahů.

Při zjišťování systému organizace činnosti dětského domova bylo zaznamenáno, že součástí personální struktury je mimo jiné zdravotnice (6.00 – 14.30 hod.), sociální pracovníce (6.00 – 14.30 hod.), švadlena (úvazek 0,6) a čtyři pomocné vychovatelky. Pomocné vychovatelky se střídají ve třech typech služby: *denní* (9 – 19 hod.), *noční* (19 – 7 hod.), *příslužba* (16 – 7 hodin). Denní služba je zajišťována vždy v pondělí a v úterý, příslužba ve středu až sobotu. Z pracovních náplní pomocných vychovatelek vyplývá mimo jiné oprava a žehlení prádla, tuto činnost však v době inspekce vykonávala rovněž švadlena. Vzhledem k počtu umístěných dětí a nutnému zajištění provozu se počet nepedagogických pracovníků jeví jako předimenzovaný.

Vychovatelé končí svou službu podle organizačního řádu denně v 19.00 hodin, v této době přebírají péči o děti pomocné vychovatelky. Z pohledu výchovně-vzdělávacích činností dětského domova se tato praxe jeví jako nevhodná. Nemí vytvářen prostor pro večerní formy výchovné práce, ukončení dne, reflexi a sebereflexi dětí, individuální rozhovory apod. Jak bylo zjištěno při orientačních vhladech do večerní činnosti, není pro děti připraven žádný večerní program, jedná se osobní volno, avšak bez nabídky volnočasových činností (limitováno

předchozí hygienou dětí). Jak uvedla jedna z pomocných vychovatelek a bylo ověřeno v rámci vzhledů do výchovných činností, v 19.00 hodin je již většina dětí v pyžamech.

V době inspekce si děti již v 16.30 hodin rozestlali postele (před přípravou na vyučování), neboť, jak bylo sděleno pracovníky dětského domova, po přípravě na vyučování je večere a pak již není čas.

V době od 16.30 hod. do 17.00 hod čerpali všichni vychovatelé přestávku, děti všech tří skupin byly bez dozoru či alespoň dohledu. Pomocná vychovatelka na tzv. „příslužbě“ čerpala přestávku také – byla v místnosti společně s vychovateli. Tento způsob organizace odpolední činnosti není uveden v žádném předloženém dokumentu.

Při sledování odpoledních a podvečerních činností bylo zjištěno, že nevhodné materiální podmínky uvedené v předcházející kapitole inspekční zprávy, mají negativní vliv na zajištění intimity prostředí a soukromí dětí. Řada dětí nemá vlastní lůžko, to se musí nejprve rozložit a tím vznikne velmi omezený prostor pro pohyb. Ve 2. rodinné skupině bylo v jedné z ložnic rozestláno pro čtyři děti (dvě rozkládací lůžka), ve 3. rodinné skupině v jedné ložnici jedno lůžko pro dvě děti, v další ložnici dvě lůžka pro čtyři děti.

Příprava na vyučování probíhala v obývacích pokojích, ve kterých nejsou vytvořeny podmínky pro tuto činnost (některé děti seděly na sedacích soupravách u konferenčních stolků, dostatečné osvětlení pracovní plochy nebylo vždy řádně zajištěno).

V průběhu inspekce bylo nahlíženo do žákovských knížek přítomných dětí. V takřka každé žákovské knížce dítěte plnění povinnou školní docházku se objevují velmi časté záznamy učitelů o zapomínání či nenošení učebních pomůcek a o nevypracování domácích úkolů (od „poznámek“ přes napomenutí třídního učitele až po důtku ředitele).

O nedostatečné komunikaci vychovatelů a učitelů základní školy a nedůsledné práci vychovatelů svědčí jednak problém časté nepřipravenosti žáků, rovněž také korespondence zaznamenaná mezi vychovatelem a učitelem žáka 2. ročníku:

12. 5. – nemá bačkory

20. 5. – stále nemá přezůvky

odpověď vychovatele – přezůvky má ve škole, prosím – musí hledat.

V průběhu inspekční činnosti bylo patrné nerespektování pravidel ze strany dětí (např. tykání sociální pracovníci dětmi ve věku povinné školní docházky a oslovování jménem, chybějící zdravá úcta k dospělým).

Z řízených rozhovorů s dětmi vyplynula nízká míra přirozené loajálnosti vůči zařízení, omezená důvěra v pedagogické pracovníky, nespokojenost s hrazením učebních potřeb a pomůcek a častými zákazy vycházek. Děti rovněž uváděly skutečnost, že došlé dopisy pracovníci dětského domova otvírají, pokud na něm není zpáteční adresa. Děti signalizovaly rovněž skutečnost, že dopis je otevřen i tehdy, když zpáteční adresa je uvedena. Balíkové zásilky otvírá vychovatelka za přítomnosti dítěte. S domácím řádem byly děti seznámeny, práv a povinností si vědomy nejsou. Děti rovněž uváděly nespokojenost s dlouhým podvečerním a večerním časovým údobím s omezenou nabídkou programu. Z rozhovorů rovněž vyplynula výrazně nízká míra motivace dětí k ukončení přípravy na povolání s pobytem v dětském domově po ukončení ústavní výchovy (po ukončení ústavní výchovy si hodlají dokončit studium bez pomoci dětského domova).

Osobnost některých vychovatelů vykazovala v době inspekce rysy neprofesionality (výrazný nekontrolovaný křik pedagogické pracovnice na dítě, známky vyčerpanosti a nervozity jedné vychovatelky při přípravě na vyučování).

Na poradách vychovatelů jsou pracovníci seznamováni s výsledky kontrol, nikoliv však s výsledky hospitací.

Ředitelka předložila *Plán hospitací pro školní rok 2002/2003*, současně také záznamy z této činnosti. Hospitace nejsou orientovány na plnění výchovných cílů, neboť cíle nejsou jednoznačně deklarovány (pouze vychovatelé si stanovili určité úkoly jako měsíční plány, které však nejsou plánem výchovně-vzdělávací činnosti). Kontrolu plnění výchovných záměrů tedy nelze posoudit. Přestože vedení dětského domova si je vědomo nedostatků v oblasti výchovně-vzdělávací činnosti, není poznatků využito při dalším plánování. Záznamy z hospitací provedených ředitelkou dětského domova jsou popisem sledované činnosti bez podpisu hospitovaného.

V průběhu inspekční činnosti byla zjišťována průkaznost vedení povinné dokumentace. Povinná dokumentace je v dětském domově vedena s názvy, které nejsou v souladu s terminologií platného právního předpisu:

- Vnitřní řád je veden jako Domácí řád
- Roční plán výchovně vzdělávací činnosti jako Plán práce na školní rok
- Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti nejsou zpracovávány
- Kniha denní evidence zařízení jako Kniha hlášení
- Kniha úředních návštěv jako Kniha návštěv
- Kniha ostatních návštěv jako Korespondence dětí & Návštěvy rodičů

Byly zjištěny následující skutečnosti:

Týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti

Byly předloženy programy výchovně vzdělávací činnosti pro tři výchovné skupiny pro období 14. – 22. 5. 2003. Byly zpracovány na samostatných listech s nízkou formální úrovní, a to vždy pouze na dny služby příslušného vychovatele. Další materiály, které byly vedením dětského domova předloženy jako týdenní programy výchovně vzdělávací činnosti, mají charakter stručných příprav na výchovnou činnost. Jsou zapisovány v diářích či sešitech vychovatelů jako neformální materiál sloužící pro osobní potřebu pedagoga. Vedením dětského domova nejsou kontrolovány, hodnoceny ani parafovány.

Kniha hlášení

Do knihy je zapisován aktuální počet dětí v zařízení, odchody na vycházky a návraty z nich, příjezdy a odjezdy dětí, výchovné problémy apod. Formální úroveň dokumentu jako součásti povinné dokumentace zařízení je nízká (vypadávající listy, nečitelné písmo, nepřehledné zápisy).

Korespondence dětí & Návštěvy rodičů

Do knihy jsou zaznamenávány návštěvy rodičů a dalších osob u dětí v dětském domově a dále korespondence a balíky, které dětem došly. Vždy je zaznamenán odesílatel, u balíků většinou i obsah.

Součástí dokumentace dětského domova jsou *Deníky výchovných skupin*, do kterých jsou zaznamenávány činnosti, které byly v uvedený den realizovány. Jejich součástí jsou stručné plány výchovné činnosti na jednotlivé měsíce, které vychovatelé vzájemně nekoordinují, ale pro skupinu zaznamenávají plán odděleně. Záznam o seznámení dětí s *Domácím řádem* byl zjištěn pouze v I. a III. rodinné skupině dne 23. 9. 2002. Jelikož *Domácí řád* neobsahuje práva a povinnosti dětí, nevyplývá z nich seznámení dětí s jejich právy a povinnostmi, což je jednou z povinností ředitele školského zařízení uvedenou v příslušném právním předpisu. V *Denících výchovných skupin* výrazně převažuje pozitivní hodnocení dětí, na rozdíl od *Knihy hlášení*, do

kteře jsou zaznamenávány především negativní události. Tento rozpor vzniká skutečností, že do Knihy hlášení zapisují průběh služby pomocné vychovatelky při noční službě a jak bylo zjištěno v průběhu inspekce, nevhodné chování dětí se děje především v podvečerních a večerních hodinách.

Plán práce na školní rok 2002/2003

Uvedený dokument není plánem výchovně-vzdělávací činnosti ve vztahu k povinné dokumentaci dětského domova. Obsahuje hodnocení uplynulého školního roku, vyjmenovává i neúspěchy v oblasti výchovného působení. V dalších částech dokumentu však nejsou uvedena opatření, která by měla uvedené nedostatky napravit. Plán se orientuje na organizační zajištění školního roku, materiální a personální zabezpečení provozu a výčet předpokládaných akcí. Oblast výchovně-vzdělávací činnosti není předmětem ročního plánování. Součástí ročního plánu je *Plán protidrogové prevence, sexuální výchovy na školní rok 2002/2003*.

Osobní dokumentace dětí (namátkový výběr)

Právní podklady pro umístění dětí jsou založeny, záznamy o stavu dětí vedené odbornými pracovníky jsou vedeny.

Programy rozvoje osobnosti dětí nejsou zpracovány, chybí tedy i záznamy o jejich plnění. Součástí osobních spisů jsou záznamy spíše charakteru pedagogické diagnostiky, avšak zpracováváné neformálním způsobem bez odborného přístupu.

Písemné žádosti osob odpovědných za výchovu dítěte o povolení pobytu ve smyslu § 23 odst. 1 písm. a) a b) a vyřízení těchto žádostí jsou v současné době vyžadovány a založeny.

Opatření ve výchově jsou zaznamenávána do osobního spisu dítěte.

Doklady o umístění dítěte do zařízení diagnostickým ústavem, v jehož územním obvodu se zařízení nachází, jsou založeny.

Domácí řád

Domácí řád nebyl před vydáním schválen ředitelem příslušného diagnostického ústavu. Neobsahuje ustanovení o právech a povinnostech dětí, právech a povinnostech osob odpovědných za výchovu a právech a povinnostech pracovníků zařízení a způsoby uplatňování práv a povinností. V dokumentu není uveden rozsah omezení nebo zákazu trávení volného času mimo zařízení ve smyslu opatření ve výchově. V *Domácím řádu* nejsou rovněž vymezena pravidla dětské správy a pravidla pro přijímání, přemísťování a propouštění dětí.

Ve vnitřním řádu je používána terminologie, která nemá oporu v legislativní ani odborné oblasti („svěřenci“, „výsledný produkt výchovného úsilí vychovatele, rozuměj svěřenec po ukončení přípravy na povolání před odchodem do života“).

V kapitole IX. Kontakt se zákonnými zástupci a ostatními je uvedena povinnost osob, které zasílají dětem písemnou zásilku, uvést na obálku zjevným způsobem odesílatele. Tato povinnost nemá oporu v žádném právním předpisu. V této kapitole je rovněž stanoven postup pro příjem balíkových zásilek, který je v rozporu s právními předpisy (cit.: „Balíky otevírá vychovatel za přítomnosti svěřence a nevhodné věci odebere. O tomto učiní poznámku do knihy došlé pošty a dále provede zápis, kde vyjmenuje jaké věci z balíku odebral...“).

Rovněž jeden ze stanovených postupů uvedený v kapitole X. Kapesné, věcná nebo finanční odměna, osobní dary a pomoc při odchodu ze zařízení je v rozporu s právními předpisy. Podle něj si dítě při ztrátě nebo zničení učebních potřeb zakupuje potřeby z vlastních příjmů. Jak již bylo uvedeno výše, učební potřeby a pomůcky jsou součástí plného přímého zaopatření, žádný právní předpis nestanoví povinnost dítěti hradit škodu ze svých příjmů.

V kapitole XI. Řád odměn a trestů je uvedeno v části věnované odměnám ustanovení, které svým obsahem není v souladu se současnými společenskými a morálními zásadami (cit.: „Pokud dítě oznámí ničení majetku tak, aby pachatel mohl býti přistižen, bude dítě odměněno dle závažnosti odhalené činnosti a dle náročnosti pro dítě v rozsahu bodů 4 – 5. Při ostatních

oznámeních bude odměněn v rozsahu bodů 1 – 4.“). V části věnované trestům jsou uvedena opatření ve výchově, která jsou v rozporu s právním předpisem, např.:

- zákaz samostatných vycházek
- úhrada způsobené škody u školních dětí do 500 Kč a u mládeže do 1000 Kč
- úhrada nákladů vzniklých útekem
- přeřazení dítěte do jiného školského zařízení.

V kapitole XII. Pokyny pro rodiče svěřenců jsou restriktivním způsobem vytýčeny povinnosti osob odpovědných za výchovu, některá ustanovení nemají oporu v právním předpisu, nebo jsou s ním v rozporu, např.:

- pokud si rodič ponechá dítě doma déle, než je ujednáno a nebude-li mít k tomu vážný důvod, nebude dítě nadále pouštěno domů a to v rozsahu, jak určí ředitelka dětského domova
- v případě, že o dítě budou projevovat zájem oba rodiče, nežijící ve společné domácnosti, rozhodne ředitelka dětského domova, ke kterému rodiči a na jak dlouho pojede
- příspěvek na kapesné dítěti je rodič povinen zaslat složenkou nebo o ní uvědomit vychovatelku při předání dítěte v dětském domově.

Při kontrole dokumentace rodinných skupin bylo zjištěno, že děti mají kapesné uložené u svého vychovatele, v sešitě je jim veden přehled čerpání částek, na seznamu stvrzují svým podpisem výši přidělené měsíční částky. Namátkovou kontrolou bylo zjištěno, že výše přidělovaného kapesného neodpovídá nároku, který dítě dle zákona má, částky jsou u některých jedinců poníženy více jak o 1/3, často z přiděleného nároku se dětem přímo strhává finanční obnos na úhradu ztracených učebních pomůcek apod., což je v rozporu s ustanovením zákona č. 109/2002 Sb. Administrativní úroveň prokazatelnosti přidělování a čerpání kapesného není vedena pečlivě. V některých měsících chybí podpisy dětí o převzetí kapesného, čerpání zapisují vychovatelé, ověření pravdivosti údajů o čerpání dětí již zpětně nekontrolují (často se opakuje splácení dluhů). Ukládání kapesného dětí k vychovatelům není v rámci zařízení nijak ošetřeno. Zde se částečně promítá formální a neúčinná kontrola pracovníků při naplňování výchovně vzdělávací práce i plnění svých základních povinností.

V dětském domově je veden Zdravotní deník, do kterého jsou zaznamenávány aktuální informace o zdravotním stavu dětí. Ze záznamů ve zdravotní dokumentaci vyplývá, že dětem je zajišťována odpovídající zdravotní péče.

Dodržování práv a povinností dětí umístěných v dětském domově

Při hodnocení a posuzování dodržování práv a povinností dětí bylo zjištěno, že v některých případech není dětem poskytováno plné přímé zaopatření (viz výše – učební pomůcky a potřeby).

Dětem je umožněno rozvíjení tělesných, duševních a citových schopností a sociálních dovedností. Dětský domov vytváří podmínky pro dosažení vzdělání a pro přípravu na povolání v souladu se schopnostmi, nadáním a potřebami dětí.

Respektování lidské důstojnosti je jistým způsobem ohroženo skutečností, že podle zápisu v *Knize pedagogických porad – úterních* provedeného dne 24. 9. 2002 může kterákoliv vychovatelka provést osobní prohlídku a prohlídku pokoje dítěte vedeného pod evidenčním číslem 259 (ročník 1988).

Vytváření podmínek pro dosažení vzdělání a pro přípravu na povolání je zajištěno. V současné době nejsou v dětském domově umístěny děti připravující se na povolání po ukončení ústavní výchovy.

Dětem není upíráno právo na svobodu náboženství v míře odpovídající jejich rozumovým schopnostem.

Zajištění práva dětí na seznámení s jejich právy a povinnostmi nebylo doloženo.

Uplatňování práv a povinností ředitelky dětského domova

Ředitelka dětského domova využívá práv stanovených právním předpisem k zajištění výchovy dětí (povolení pobytu dětí u osob odpovědných za výchovu, dovození dítěte po ukončení povinné školní docházky přechodné ubytování mimo zařízení v souvislosti s jeho studiem, zastupování dětí v běžných záležitostech, rozhodování o úhradě nákladů na dopravu do sídla školy dítěte).

Ředitelka dětského domova oznamuje jméno a příjmení dítěte, jsou-li splněny podmínky pro jeho osvojení nebo pěstounskou péči. Podává informace o dítěti osobám odpovědným za výchovu a orgánům sociálně právní ochrany dětí. Předem projednává opatření zásadní důležitosti s osobami odpovědnými za výchovu dítěte, nehrozí-li nebezpečí z prodlení. Ředitelka dětského domova neseznámila děti prokazatelným způsobem s jejich právy a povinnostmi. Vypracovala vnitřní řád, avšak nenechala jej předem schválit ředitelem příslušného diagnostického ústavu.

Opatření uplatňovaná ve výchově

Ze záznamů vedených v osobní dokumentaci dětí vyplývá udělování opatření ve výchově, která jsou v rozporu s právním předpisem. Dětem jsou zakazovány samostatné vycházky, aniž by v *Domácím řádu* byl stanoven rozsah omezení nebo zákazu trávení volného času mimo zařízení.

Výsledky zjišťované školským zařízením

V dětském domově byl zaznamenán relativně častý výskyt negativních jevů, které jsou zaznamenávány v *Knize hlášení* (požívání alkoholu, kouření v prostorách dětského domova i mimo něj, krádeže, hostilní projevy dětí vůči zaměstnancům, nerespektování pokynů vychovatelů apod.). Záznam o přijímaných pedagogických opatřeních nebyl zjištěn v *Knize hlášení*, v *Denících výchovných skupin* ani v osobní dokumentaci dětí. V záznamech z porad pedagogických pracovníků jsou v souvislosti s výchovnými problémy uváděna zpravidla opatření represivního charakteru, nejsou hledány příčiny chování dětí (kouření – hlídání dětí, zákazy apod.). V průběhu pobytu v dětském domově se některé děti dopouštějí trestné činnosti.

V *Knize Evidence a průběh útěků* jsou v letošním školním roce zaznamenány tři útky. Po dvou z nich byly děti přemístěny do jiného školského zařízení, jeden útek byl řešen domluvou.

Systém hodnocení dosahovaných výsledků u dětí není vypracován. Motivace a hodnocení jsou založeny na osobnostním přístupu jednotlivých vychovatelů, vyplývají z jejich odpovědnosti a odborné erudice. Převažuje průběžné a individuální hodnocení dětí. Jedním z hodnotících prvků je přiznávání kapesného, ovšem zde převažuje hodnocení negativního charakteru s represivním dopadem, opět bez zaznamenaných přijatých opatření.

Katamnestické sledování je prováděno neformálním způsobem, po opuštění zařízení je dětem poskytována poradenská pomoc se zajištěním bydlení a práce. V případě žádosti ze strany dítěte zajišťují pracovníci dětského domova pomoc při řešení tíživých životních situací.

Průběh a výsledky výchovných a dalších činností v dětském domově jsou hodnoceny jako pouze vyhovující.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Soulad rozhodnutí o zařazení do sítě škol se zřizovací listinou

Rozhodnutí o zařazení do sítě škol, které bylo předloženo a které je v současné době účinné, nezaznamenává změnu zřizovatele, kterým bylo do 30. června 2001 Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Ředitelka dětského domova předložila kopii *Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. 9. 2003*, ve kterém je tato změna uvedena, a to včetně snížení kapacity dětského domova.

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 34 363/98-21 ze dne 1. 2. 1999 s účinností od 1. 9. 1998
2. Rozhodnutí, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení čj. 32 766/2002-21 ze dne 7. 2. 2003 s účinností od 1. 9. 2003
3. Úplné znění zřizovací listiny příspěvkové organizace Ústeckého kraje Dětský domov, Hora Sv. Kateřiny, Dolní 310, příspěvková organizace čj. 95/2001 ze dne 19. prosince 2001
4. Domácí řád, bez uvedení data vzniku či účinnosti, bez čj., bez podpisu ředitelky dětského domova
5. Plán práce na školní rok 2002/2003, nedatováno, bez čj.
6. Rozpis služeb pomocných vychovatelek ve školním roce 2002/2003
7. Kniha Evidence a průběh útěků vedená od 1. 7. 2002
8. Domovní kniha DD Hora Sv. Kateřiny vedená od 8. 7. 1980
9. Kniha hlášení – školní rok 2002/2003
10. Deníky výchovných skupin (I., II., III.) vedené ve školním roce 2002/2003
11. Zdravotní deník vedený ve školním roce 2002/2003
12. Kniha Korespondence dětí & Návštěvy rodičů ve školním roce 2002/2003
13. Kniha návštěv vedená ve školním roce 2002/2003
14. Záznamy z kontrolní a hospitační činnosti ředitelky dětského domova ve školním roce 2002/2003
15. Jednací protokol
16. Výroční zpráva o činnosti školského zařízení – dětského domova ze dne 25. září 2002, bez čj.
17. Organizační řád zařízení včetně harmonogramu služeb pedagogických pracovníků
18. Zápis z jednání pedagogické rady ve školních letech 2001/2002, 2002/2003

19. Kniha pedagogických porad – úterních vedená ve školním roce 2002/2003
20. Zápisy z pracovních porad ve školním roce 2001/2002, 2002/2003
21. Personální dokumentace pracovníků zařízení
22. Doklady o dosaženém vzdělání pedagogických pracovníků
23. Měsíční přehledy o poskytování kapesného, osobních darů a věcné pomoci dětem v zařízení za období roku 2002 a do dubna 2003
24. Osobní a zdravotní dokumentace dětí
25. Záznamové knihy ošacení 1., 2. a 3. skupiny
26. Plán kontrol a hospitací
27. Zápisy z hospitací a kontrol
28. Kniha úrazů
29. Zápis ze školní inspekce konané v Dětském domově, Hora Sv. Kateřiny, Dolní 310 ve dnech 20. – 22. května 2003 ze dne 22. května 2003
30. Inspekční zpráva ČŠI čj. 066 490/99-4020
31. Podkladová inspekční dokumentace vyplněná ředitelkou dětského domova

ZÁVĚR

Personální struktura je založena na průměrném procentu odborně a pedagogicky způsobilých pracovníků, motivace ke zvyšování nebo rozšiřování kvalifikace není prioritou. V organizaci činnosti zařízení byly zaznamenány nedostatky v propracovanosti instrukcí v organizačním i domovním řádu zařízení, v dodržování zákonných pravidel při přidělování kapesného, v prokazatelnosti úvazku přímé výchovné práce ředitelky, v absenci dětské spolusprávy apod.

V oblasti materiálního a prostorového zabezpečení činnosti byly zjištěny nedostatky ve vybavenosti obytných prostor pro děti.

V průběhu výchovně-vzdělávací činnosti jsou v různé míře (ve vztahu k odborné erudici a osobním přístupu vychovatelů) naplňovány jednotlivé aspekty výchovných cílů. V oblasti organizace, forem a metod výchovně-vzdělávací činnosti byly zaznamenány určité nedostatky. Denní režim dětí se podřizuje organizaci služeb vychovatelů, nejsou cíleně vytvářeny a rozvíjeny sociální vazby. Povinná a další dokumentace dětského domova není vedena řádným a přehledným způsobem.

V dětském domově dochází k relativně vysoké míře výskytu negativních jevů (útěky, hostilní projevy vůči pracovníkům dětského domova, krádeže, trestná činnost). Účinná preventivní opatření nejsou přijímána, pedagogové nevyužívají při jejich řešení vhodných a efektivních speciálně-pedagogických postupů.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Školní inspektoři	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	PaedDr. Olga Talášková	Olga Talášková v. r.
Člen týmu	Ludmila Šutková	Ludmila Šutková v. r.

Další zaměstnanci ČŠI

Jindřiška Hrnčířová
Olga Štěpánková

V Náchodě dne 27. června 2003

Datum a podpis ředitelky školského zařízení stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 10. července 2003

Razítko

Ředitelka školského zařízení	Podpis
Hana Řebíková	Hana Řebíková v. r.

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školského zařízení podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení. Připomínky k obsahu inspekční zprávy jsou její součástí.

Hodnotící stupnice

Stupeň	Širší slovní hodnocení
Vynikající	<i>Zcela mimořádný, příkladný.</i>
Velmi dobrý	<i>Výrazná převaha pozitiv, drobné a formální nedostatky, nadprůměrná až spíše nadprůměrná úroveň.</i>
Průměrný	<i>Negativa a pozitiva téměř v rovnováze, průměrná úroveň.</i>
Pouze vyhovující	<i>Převaha negativ, výrazné nedostatky, citelně slabá místa.</i>
Nevyhovující	<i>Zásadní nedostatky, které ohrožují průběh výchovně-vzdělávacího procesu.</i>

Plní, je v souladu	<i>Dodržuje, čerpá účelně, efektivně.</i>
Neplní, není v souladu	<i>Nedodržuje, nečerpá účelně, efektivně.</i>

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
Zřizovatel	30. července 2003	093 344/03-5060

Připomínky ředitelky školského zařízení

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
--	--	Připomínky nebyly podány.